

Program samoorganiziranja mladih u Primorsko-goranskoj županiji

Slobodno je vrijeme vrlo važan čimbenik u odrastanju mladih. To je prilika za realizaciju vlastite kreativnosti i autonomije, za druženje, zabavu i unapređenje sebe. No isto tako može postati prilika za samodestrukciju, antisocijalna ponašanja, nesnalaženje, neispunjenost i dosadu. Istraživanje *Slobodno vrijeme i rizična ponašanja mladih u PGŽ*, koje je tijekom 2003. godine proveo prof. Bezinović sa suradnicima, pokazalo je da su rizična i destruktivna ponašanja postala uobičajena kod srednjoškolaca (pijenje alkohola, pušenje i eksperimentiranje s marihuanom te izloženost vršnjačkom nasilju). Jednako tako potvrdilo je i važnost strukturiranja slobodnog vremena s ciljem prevencije nepoželjnih i ugrožavajućih oblika ponašanja. Suočena s rastućim problemom zloupotrebe alkohola i droga te nasilja i destruktivnog ponašanja mladih, Primorsko-goranska županija odredila je prevenciju ranog pijenja alkohola kao jedan od pet javnozdravstvenih prioriteta svoje zdravstvene politike. Kao jedna od mjera još je 2003. godine u Primorsko-goranskoj županiji prvi put organiziran program *Samoorganiziranja mladih*. Ohrabreni dobrim rezultatima u 2003. godini, program je reaktualiziran i ponovno pokrenut 2010. godine od kada se provodi redovito. Program se provodi u okviru Plana za zdravlje, u sklopu projekta *Zdrave županije*, Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb, uz mentorstvo i suradnju s Nastavnim zavodom za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije.

Program samoorganiziranja polazi od pretpostavke da su mladi ljudi ključni akteri u nalaženju rješenja za probleme s kojima se suočavaju. Programom se želi uključene mlade ljude neposredno ojačati novim iskustvom i novim vještinama, ali i obogatiti ponudu aktivnosti slobodnog vremena za širi krug ljudi oko njih. Kroz aktivnosti koje grupe provode želi se uključiti i druge mlade ljude i na taj način smanjiti njihovu izloženost rizičnim ponašnjima, a povećati privrženost zdravom stilu odrastanja. Program tako djeluje protektivno i preventivno, i doprinosi pozitivnom mentalnom zdravlju mladih. Dugoročno gledajući, namjera je programa stvoriti uvjete za okupljanje mladih u lokalnim zajednicama u PGŽ, oživjeti društvene aktivnosti u funkciji podizanja kvalitete života mladih, promicanje pozi-

tivnih aspekata života u zajednici i stvaranje mreže organizacija/grupa mladih u lokalnim zajednicama radi upoznavanja, razmjene ideja i pozitivnih iskustava.

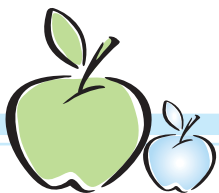
Program čine projekti koje financira PGŽ, a kreiraju ih i provode grupe mladih ljudi. Osnovna je svrha Programa pružiti mogućnost mladim ljudima da se organiziraju oko aktivnosti koje su njima zanimljive i koje se tiču njihovih potreba. Radi se o malim, kratkoročnim projektima, trajanja od 3 do 9 mjeseci, koje grupe samostalno predlažu i realiziraju, bez velikog administrativnog pritiska. Mladi realiziraju svoje projekte u lokalnoj zajednici - tamo gdje žive i provode svoje vrijeme, u osnovnoj i srednjoj školi, na fakultetu, u naselju, klubovima i slično. Na natječaj za financiranje projekata mogu se prijaviti grupe mladih ljudi (najmanje pet osoba) u dobi od 13 do 25 godina, kojima je stalno boravište na području PGŽ. Grupa ima slobodu i samostalnost predložiti svoj projekt, a također nosi ključnu odgovornost za njegovu organizaciju i provedbu. Mladi sudionici (osnovna škola) mogu imati mentora. Za vrijeme natječajnog roka organizirana je prva radionica za sve grupe koje se prvi put susreću s pisanjem projektne prijave.

Nakon završenog natječaja i pristiglih projekata, posebna radna grupa ima zadatak procijeniti zadovoljavaju li projekti uvjete te rasporediti sredstva. Ukupan zatraženi iznos odobrenih projekata u pravilu iznosi četiri puta više od natječajem raspoloživih. Radni je tim imao složen zadatak li-

mitirana sredstva raspodijeliti optimalno. Maksimalan iznos reducirana je na 5.000 kn. Rukovodi se kriterijima originalnosti ideja, povezivanja, suradnje, umrežavanja, primjenjivosti modela, mogućnosti dugoročne primjenjivosti, pozitivnog učinka na veći broj mladih ljudi, sredine s ograničenim mogućnostima, a pozitivno se ocjenjuje i podrška lokalnih vlasti. Prednost se davala neposrednim troškovima, sredstvima za rad i materijalima.

Grupe kojima je odobrena potpora potpisale su Ugovor s jedinicom lokalne samouprave u kojoj grupa mladih djeluje, školom ili nekom drugom javnom ili nevladinom organizacijom preko koje se može ostvariti pristup novcu. Pri kraju roka za realizaciju projekta organizirana je druga radionica. Grupe su imale zadatak ispuniti evaluacijske upitnike, izraditi svoje postere i kratko usmeno prezentirati rezultate svojih projekata. Po završetku svih projektnih aktivnosti, organizirano je javno obilježavanje završetka programa. Na skup su bili pozvani predstavnici županije, grada, društvene zajednice, mediji, naravno i sve grupe, "stare i nove", njihovi mentori i svi oni koji su im bili podrška. Grupe su izložile svoje postere i imale priliku prezentirati svoj rad i komentirati program. Svi sudionici dobili su tematski broj javnozdravstvenog biltena *Rizik*, koji tiska NZJZPGŽ, a posvećen ovom programu u kojem su predstavljene sve grupe i njihovi projekti.

Model samoorganiziranja mladih koji provodi i unapređuje PGŽ, moguće je primi-

jeniti na svim razinama od države, županije, jedinice lokalne samouprave, škole, fakulteta, različitih udruga i organizacija. Osnovna je pretpostavka ovog modela poticaj i podrška djeci i mladim ljudima da sami preuzmu inicijativu za stvaralački rad koji će doprinosti njihovu životu i njihovom zadovoljstvu. Gledajući iz pozicije organizatora, program se može provoditi s različitim stupnjevima potpore: od financijske pomoći, organiziranja radionica koje će pomoći pisanju projekata ili predstavljanju rezultata, sve do angažiranog mentorstva. Mentorstvo su u PGŽ proveli članovi Tima za mlade Zdrave županije u obliku stalne komunikacije telefonom i e-mailom, odlaskom na njihove aktivnosti kada su grupe uputile poziv, posredovanjem s medijima, organiziranjem dviju radionica te svečanog obilježavanja završetka programa, kao i uređenja biltena *Rizik*. Ovaj odnos može naravno biti i intenzivniji, ovisno o resursima i ciljevima

organizatora.

Primorsko-goranska županija odvojila je 50000 kn u 2010., 2011. i 2012. godini za provedbu ovog programa. Na županijski natječaj *Potpore projektima samoorganiziranja mladih u lokalnim zajednicama 2010.* godine prijavile su se 24 grupe mladih sa svojim projektima. Prihvaćeno je 20 projekata. U njima je djelovalo 125 aktivnih članova grupa, sudjelovalo oko 500 mladih, a broj korisnika njihovih projekata bio je veći od 3000 osoba. Sličan obuhvat zabilježen je i u idućim godinama. Teme većine projekata odnosile su se na mentalno zdravlje što pokazuje koliko dobro mladi ljudi uočavaju ovu problematiku i potrebu. Predložene teme projekata kreću se od vršnjačkog nasilja, alkohola, debataranja i razvoja govorništa do volontiranja s djecom s posebnim potrebama, rada sa starijim i nemoćnim osobama, organizacije humanitarnih koncerata studenata te edukacije mladih za EU

fondove. Naime, mentalno zdravlje u 21. stoljeću postaje sve veća potreba i sve veći prioritet. Na to ukazuju djeca i mladi koji su savršen indikator onoga što ih okružuje. Destruktivna ponašanja i mentalni problemi u ovoj populaciji pokazuju kako su problemi veliki i rastući. Stoga je dobrodošao svaki model koji doprinosi njihovom mentalnom zdravlju. Dosadašnji su rezultati programa i *feed-back* djece i mladih toliko dobri da u potpunosti opravdavaju uložena sredstva i angažman. Tek će se širenjem modela u veći broj zajednica i osiguranjem prilika većem broju mladih ljudi da u njemu sudjeluje, moći očekivati i značajniji doprinos smanjenju rizičnih ponašanja mladih.

Darko Roviš, Zlata Jaška, Iva Josipović
iva.josipovic@pgz.hr
darko.rovis@zzjzpgz.hr

Dan zdravih gradova

Opatija se ove godine za Dan zdravih gradova s razlogom odlučila predstaviti sportom odnosno sportskom rekreacijom. U Opatiji je redovitom sportskom aktivnošću obuhvaćeno više od 30% stanovnika, što naš grad svrstava u sam vrh Hrvatske. Preko 4000 Opatijaca svih uzrasta, trudnice, mame i bebe, pa i tate koji su se aktivno priključili *Učka - Mama - beba* maratonu koji je ove godine održan u nedjelju, 26. svibnja, zatim predškolci, osnovnoškolci, žene, osobe treće životne dobi i osobe s invaliditetom, sudjelovalo je u 46 raznih sportsko-rekreativnih aktivnosti. Opatija i Klub za športsku rekreaciju Gorovo bili su domaćini mnogobrojnih sportsko-rekreativnih manifestacija za sve uzraste, među

ostalim Festivala badmintona, Festivala nordijskog hodanja, Olimpijade vrtičaraca i Aerobic Day-a.

Osim toga, tijekom ljetnih mjeseci organizirano je vježbanje joge u ranim jutarnjim satima na prostoru male ljetne pozornice. Kada ovome pridodamo opatijski sport, brojne sportske klubove, ostvarene rezultate, i konačno, san svih Opatijaca, sportsku dvoranu kao važan kapitalni projekt, jasno je zašto je na ovogodišnjem predstavljanju bila baš sportska rekreacija.

Dan zdravih gradova i

ova obljetnica obilježeni su dvama događanjima. U dvorani Gorovo održana je 17. travnja sportska olimpijada za umirovljenike (Klub za športsku rekreaciju Gorovo i Gradsko društvo Crvenog križa Opatija), a 26. svibnja *Učka - Mama - beba* maraton (Udruga spiritus movens).

